

Селецький О.В., викладач,
Чернігівський національний технологічний
університет, м. Чернігів, Україна

ДИПЛОМАТИЧНИЙ РАНГ ЯК ОЗНАКА ТРУДОПРАВОВОГО СТАТУСУ ДИПЛОМАТИЧНОГО ПРАЦІВНИКА

Одним із видів трудової діяльності громадян є дипломатична служба. Вибір такої професії завжди означав готовність до напруженої роботи на благо Вітчизни, прагнення до постійного самовдосконалення, аналітичний склад розуму і різносторонній кругозір, вміння продуктивно взаємодіяти з колегами і партнерами. У системі державної служби дипломатична служба як складова її частина вирізняється низкою сутнісних особливостей. Однією з таких є присвоєння дипломатичним працівникам дипломатичних рангів. Наявність вказаного спеціального звання вирізняє дипломата серед решти

державних службовців і характеризує його досвід роботи, набуті практичні навички та знання у сфері зовнішньополітичної діяльності.

Легальне визначення «дипломатичного рангу» міститься у ч. 1 ст. 16 Закону України «Про дипломатичну службу», де передбачено, що це «спеціальне звання, яке відповідно до цього Закону присвоюється дипломатичним працівникам довічно» [1]. Таке формулювання фактично означає, що кожному дипломатичному працівникові при прийнятті його на роботу має бути присвоєно відповідний дипломатичний ранг. Однак насправді це не зовсім так. Виявляється все залежить від того, чи на постійній основі (на умовах безстрокового трудового договору), чи протягом визначеного терміну (шляхом укладення контракту) дипломатичний працівник виконує свої трудові обов'язки. Так, частиною 21 ст. 17 Закону України «Про дипломатичну службу» передбачено, що «працівникам, які обіймають штатні дипломатичні посади на визначений термін (контракт), дипломатичні ранги не присвоюються», а отже, логічно і у самій дефініції «дипломатичного рангу» законодавець мав би наголосити на тому, що таке спеціальне звання присвоюється лише працівникам, які займають штатні дипломатичні посади на постійній основі. Хоча, звичайно, з таким твердженням важко погодитися, оскільки це пряме порушення принципу рівних умов проходження дипломатичної служби та, як наслідок, принципу рівності трудових прав працівників. Цілком невиправданою, на нашу думку, є позиція законодавця стосовно позбавлення дипломатичного працівника, що тимчасово виконує свої обов'язки, права на закріплення за ним певного дипломатичного рангу. Адже він так само, як і інші дипломати, котрі на постійній основі працюють в системі МЗС України, реалізує визначений обсяг державно-владних повноважень у відповідності до зайнятої ним посади, має належний рівень професійної підготовки та здібностей, виступає однією з дійових осіб в системі міжнародних відносин, де виконує доручення своєї держави, діє від її імені та в її інтересах. Від професійної діяльності такого працівника, хоч і тимчасової, не меншою мірою залежить успішне функціонування дипломатичної служби в цілому. А тому вважаємо, що встановлення конкретного терміну виконання службових повноважень на дипломатичній службі не може розглядатися як підстава для відмови у присвоєнні дипломатичного рангу.

Досліджуючи визначення «дипломатичного рангу», слід звернути увагу на питання «довічного» присвоєння такого звання. Виходячи з формулювання цієї дефініції, стає цілком зрозуміло, що дипломатичний ранг присвоюється дипломатичному працівникові до кінця життя. Однак аналіз ст. 17 Закону України «Про дипломатичну службу» дає підстави стверджувати, що у деяких випадках дипломатичний працівник

може бути позбавлений дипломатичного рангу, а саме: 1) у разі скоєння ним тяжкого чи особливо тяжкого злочину; 2) у разі припинення громадянства України.

В Україні встановлюються такі дипломатичні ранги: 1) Надзвичайний і Повноважний Посол; 2) Надзвичайний і Повноважний Посланник першого класу; 3) Надзвичайний і Повноважний Посланник другого класу; 4) радник першого класу; 5) радник другого класу; 6) перший секретар першого класу; 7) перший секретар другого класу; 8) другий секретар першого класу; 9) другий секретар другого класу; 10) третій секретар; 11) аташе [1]. Більшість з них, починаючи від аташе до радника першого класу, присвоюються Міністром закордонних справ України шляхом видання відповідного наказу. Вищі ж дипломатичні ранги присвоюються Президентом України за поданням Міністра закордонних справ України. Для цього глава держави видає відповідний указ.

При присвоєнні дипломатичного рангу обов'язково враховуються: 1) посада, яку займає працівник у системі органів дипломатичної служби. Так, Указом Президента України від 26.03.2002 р. № 301/2002 [2] сформований перелік дипломатичних посад, що відповідають тому чи іншому дипломатичному рангові; 2) кваліфікація та стаж роботи дипломатичного працівника; 3) строки перебування у дипломатичних рангах. Наприклад, у рангах від аташе і до першого секретаря другого класу такий термін становить 2 роки, а для першого секретаря першого класу та радника другого класу – 3 роки. Перебування у інших дипломатичних рангах є безстроковим.

Враховуючи вищевикладене, вважаємо, що визначення «дипломатичного рангу» є недостатньо чітким і потребує доопрацювання для більш повного та правильного розуміння. На наш погляд, дипломатичний ранг – це спеціальне звання, яке присвоюється дипломатичним працівникам відповідно до Закону України «Про дипломатичну службу» та зберігається довічно, за винятком випадків, передбачених законодавством.

Література

1. Про дипломатичну службу: Закон України від 20.09.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 5. – Ст. 29.

2. Про Перелік посад, приписаних до дипломатичних рангів України: Указ Президента України від 26.03.2002 р. № 301/2002 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 29. – Ст. 1350.